

Masarykova idea čechoslovakizmu v historickom kontexte

„Mysliť, že národ můj je vyvolený, pokladal bych za hřích.“¹

T. G. Masaryk

V česko-slovenských a slovensko-českých vzťahoch jestvuje viacero historických udalostí, ktoré vďaka rozličným interpretáciám budú vzbudzovať permanentne nevôľu na oboch stranách. Možno zájsť až ku kodifikácii spisovnej slovenčiny roku 1843, ktorá rozprúdila vášnivé debaty v súdobom slovanskom, a prirodzene aj českom svete. Už vtedy bola interpretácia tohto historického aktu nesúrodá. K rozhorčenej výmene názorov došlo medzi Štúrom a Havlíčkom i medzi Palackým a Hurbanom. Česká strana považovala uzákonenie slovenčiny za zradu Kollárových myšlienok o čechoslovanstve a slovanskej vzájomnosti, slovenská strana sa obhajovala tým, že Slováci by bez tohto aktu podľahli maďarizácii. „*Mladá česká buržoázia – píše vo Vybraných sporoch Vladimír Mináč – bola prekvapená a rozhorčená. Ani nemohla inak chápať zrod slovenčiny ako oslabenie jej vlastného boja, jej vlastných politických pozícií v Ríši a vo svete: dovtedy bola uznávaným a nesporným hegemonom Čechoslovanstva a celý dovtedajší kultúrny a politický pohyb na Slovensku ju presvedčoval, že tak i ostane.*“² Neutíchajúcim žriedlom emotívnych a protichodných interpretácií na českej i slovenskej strane je i tragická smrť M. R. Štefánika. Z bližšej histórie sa ešte celkom nezacelili ani krivdy napáchané v prvých dňoch samostatnej vojnovnej Slovenskej republiky na českých občanoch. Aj keď i tu jestvuje viacero interpretácií týchto hektických udalostí.

Rozporuplné interpretácie sa týkajú aj osobností z kultúrneho a politického života. Typickým v tomto smere sa javí Tomáš Garrigue Masaryk, ktorý už svojím slovensko-moravským, respektíve českým pôvodom predstavuje akýsi spojovací bod v slovensko-českých a česko-slovenských vzťahoch. Aj keď dnes, ako poznamenáva Jozef Leikert, sú „*názory na T. G. Masaryka v Čechách i na Slovensku viac-menej ustálené a u väčšiny jedného i druhého národa je uznávanou osobnosťou*“,³ predsa nemožno v tomto smere hovoriť o nejakej jednote názorov. Je to spôsobené okrem

1 MASARYK, T. G.: Ideály humanitní. Praha : Melantrich, 1990, s. 80.

2 MINÁČ, V.: Vybrané spory. Bratislava : NLC, 1997, s. 143.

3 LEIKERT, J.: T. G. Masaryk a Slovensko. In: Tomáš Garrigue Masaryk – dílo a odkaz pro naši dobu. České Budějovice : VSERS, 2006, s. 121.